

**NO+VIOLENCIA
MASCLISTA**
DESEMMASCAREM-LA!

Guia docent

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
Cicle superior d'educació primària

1.

Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere

MAPA DEL MATERIAL DEL PROGRAMA DE FORMACIÓ

	PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
2 Construcció de models alternatius de masculinitat i feminitat	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
3 Relacions afectives i sexuals saludables	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
4 Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES

SUMARI

	PRIMÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT

Introducció	3
Índex d'activitats	3
Recursos	3
Objectius	3
Paraules clau i definició	3
Activitat 1: POSEM NOMS AL FEMINISME	4
Activitat 2: REMPENSEM EL GÈNERE	12
Activitat 3: MIREM AL NOSTRE VOLTANT: COM ÉS LA PUBLICITAT?	15
Idees clau	20

Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere

60 minuts

Aquestes activitats didàctiques estan vinculades al *Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat* del Departament d'Educació.

Introducció

La violència masclista consisteix a donar, els homes, un tracte d'inferioritat, discriminació i desigualtat a les dones. Aquest fet pot condicionar el desenvolupament personal i acadèmic de les noies, en transmetre estereotips i conductes sexistes. En aquest sentit, és fonamental incorporar la coeducació a l'aula per evitar aquesta relació de desigualtat i poder oferir a nens i nenes les mateixes oportunitats i en igualtat de condicions.

Objectius

- Donar a conèixer el feminisme i les seves aportacions positives.
- Conscienciar l'alumnat sobre com es produeix la socialització del gènere.
- Conscienciar l'alumnat del sexisme present a la societat.
- Afavorir un debat a l'aula sobre l'existència d'estereotips sexistes.

Paraules clau i definició

- **Coeducació:** educació que reconeix les capacitats i individualitats de tothom, sense tenir en compte el sexe. Així, promou la igualtat real d'oportunitats.
- **Sexe:** conjunt de característiques físiques, biològiques i anatòmiques de les persones que neixen com a homes i dones.
- **Gènere:** conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques construïdes socioculturalment que la societat assigna a les persones de manera diferenciada, com a pròpies d'homes o de dones.
- **Feminisme:** posició política i social que defensa els drets i les llibertats entre homes i dones.
- **Estereotips de gènere:** idees preconcebudes i prejudicis que determinen les actituds, els comportaments i les característiques personals que normalment s'associen a homes o a dones.
- **Sexisme:** es produeix quan una persona és tractada de manera menys favorable que una altra, en situacions comparables, en funció del seu sexe.

ÍNDEX D'ACTIVITATS

Activitat 1:

Posem noms al feminisme

Activitat 2:

Repensem el gènere

Activitat 3:

**Mirem al nostre voltant:
com és la publicitat?**

Recursos

Vídeo: [Tres veïnes de Sarrià en la història del feminisme català](#)

Vídeo: [Dibuixant el gènere](#)

Vídeo: [Anuncis de joguines](#)

Activitat 1

Posem noms al feminisme

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Posar en valor els treballs de cura i de sosteniment de la vida que duen a terme les dones.
- Aproximar-se al feminisme des d'una mirada de la quotidianitat i de persones que l'han reivindicat i han treballat a favor del dret de les dones i contra les desigualtats per raó de gènere.
- Conèixer com era la vida quotidiana del segle XX i algunes desigualtats que es produïen.

Descripció i desenvolupament

Aquesta activitat consta de dues parts.

En la primera, l'alumnat ha d'explicar qui és i què fa la dona més important per a ells i elles. Pot ser que sigui una dona famosa o no. Es pretén transmetre als infants que la cura de les persones és una activitat imprescindible per a la vida.

Aquesta tasca comporta molta responsabilitat i una gran generositat de servei i, en gran part, són les dones qui la fan.

El o la docent ha d'incentivar la participació i respectar qui no vulgui parlar.

En la segona part, es proposa treballar per grups la biografia de diverses dones.

Cada grup llegeix el text i respon les preguntes. Després es fa una posada en comú de totes les històries i les reflexions a partir de les preguntes treballades.

Per acabar, es fa una visualització del vídeo [Tres veïnes de Sarrià en la història del feminisme català](#), i es comenta a l'aula.

Rol com a docent:

- Procurar un diàleg fluid i respectuós.
- Facilitar les intervencions de tothom qui vulgui participar.
- Evitar intervencions molt llargues o fora de tema.

Activitat 1

Posem noms al feminisme

20 minuts

1.1 Penseu en alguna dona important per a vosaltres, qui és i què fa. Quan tothom la tingui pensada, ho compartirem amb la resta de companyes i companys i anotarem els noms a la pissarra.

El **feminisme** és un moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres.

La **història del feminisme** ve marcada pels moviments de base de les dones que han hagut de lluitar pel reconeixement dels seus drets com a persones i ciutadanes del món.

Aquesta ha estat una lluita col·lectiva realitzada per moltes dones al llarg de la història.

1.2 Feu quatre grups. Cada equip treballarà sobre una dona catalana feminista a partir d'un text i haureu de respondre les preguntes.

CATERINA ALBERT I PARADÍS

Caterina Albert i Paradís va néixer l'11 de setembre de 1869 a l'Escala, Alt Empordà, i va morir el 27 de gener de 1966, també a l'Escala. Novel·lista, narradora, autora teatral i poetessa catalana, va ser coneguda amb el pseudònim de Víctor Català. La seva obra cabdal, *Solitud*, escrita el 1905 i considerada una obra clau del modernisme, va ser la primera novel·la catalana, escrita per una dona, que va obtenir el premi Fastenrath (1909) i la més traduïda a llengües estrangeres durant molts anys. A més a més, aquesta autora va ser la primera dona a ingressar a la Reial Acadèmia de Bones Lletres, l'any 1923. Va formar-se de manera autodidacta en els àmbits artístics que li agradaven, especialment la literatura i la pintura.

Va rebre una forta influència intel·lectual de la seva mare i de la seva àvia materna. Segons explica ella mateixa en una carta, no va poder fer cap tipus d'estudi reglat "per ser la gran" de quatre germans, i per "no poder deixar sols els majors, delicats de salut".

Tot i així, va poder anar breument a l'escola de la vila el 1873, a l'edat de quatre anys. Va iniciar la seva carrera literària molt jove i l'any 1898 es va presentar als Jocs Florals d'Olot amb el poema "Lo llibre nou" i amb el monòleg "La infanticida". Les dues obres van ser premiades, tot i que amb la peça teatral "La infanticida" van sorgir certs problemes. El jurat del certamen es va escandalitzar quan va descobrir que aquesta obra, crítica amb la situació de la dona a la societat, era una creació d'una jove escriptora de l'Escala. A partir d'aquí, va decidir fer servir el pseudònim Víctor Català, nom d'un dels personatges de la novel·la *Càlzer* i, totes les obres que va publicar al llarg de la seva vida, les va signar amb aquest pseudònim.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Per què Caterina Albert quasi no va anar a escola? Què us en sembla?

La Caterina Albert no va poder anar gaire a l'escola perquè era la gran dels germans i havia de cuidar els avis, que estaven delicats de salut, i els seus germans petits. Antigament era costum fer responsables les dones dels treballs de cura de la gent gran, dels pares, dels germans i dels fills, i també de fer les tasques de la casa. Aquesta responsabilitat no només s'assignava a les dones adultes, sinó que les filles també havien de cuidar els germans més petits. Així doncs, la Caterina Albert va ser privada del dret a l'escolarització i va rebre la responsabilitat d'atendre la casa.

Hem de tenir en compte que les tasques domèstiques encara recauen, majoritàriament, en les dones.

b) Això també passa ara? Us agrada que nenes i nens vagin a la mateixa escola i a la mateixa classe?

Avui dia, a Catalunya tots els infants han d'anar a l'escola com a mínim entre els 6 i els 16 anys. Tanmateix, en algunes famílies i en alguns indrets del món, encara es viuen situacions com la que va viure la Caterina.

Uns quants anys enrere, els nens i les nenes anaven a escoles diferents i les nenes sovint no hi podien anar. Avui dia, encara podem trobar escoles on nens i nenes estudien en classes diferents. El més habitual, però, és que les escoles siguin mixtes, és a dir, que nens i nenes comparteixin escola i aula.

c) Per què Caterina Albert feia servir el pseudònim Víctor Català? Què en penseu?

Perquè històricament, a causa del masclisme, no estava ben vist que les dones tinguessin professions que fins en aquell moment solament eren considerades apropiades per als homes. I per això, algunes dones com Caterina Albert van optar per utilitzar pseudònims amb noms masculins, per evitar la censura i tenir accés a tot arreu, amb les mateixes condicions que els homes. Avui dia, no hi ha cap prohibició explícita que privi les dones d'exercir una professió, però si ens fixem en el nostre entorn, veiem molts més homes que dones en professions artístiques com la d'escriure, com és en aquest cas. Això passa perquè les dones encara no tenen la mateixa visibilitat que els homes, però a poc a poc, les van reconeixent socialment.

MARIA AURÈLIA CAPMANY

Maria Aurèlia Capmany i Farnés va néixer el 3 d'agost de 1918 a Barcelona, i va morir el 2 d'octubre de 1991, també a Barcelona. Va ser novel·lista, dramaturga i assagista. Va destacar també com a pedagoga, activista cultural, feminista i política antifranquista.

Maria Aurèlia Capmany va estudiar a l'Institut Escola de la Generalitat de Catalunya, es va llicenciar en Filosofia a la Universitat de Barcelona en temps de la postguerra i entre el 1979 i el 1983 va ser presidenta de l'Associació Internacional d'Escriptors, el PEN català. Va rebre el Premi Sant Jordi de novel·la el 1968, amb l'obra *Un lloc entre els morts* i el Premi Joanot Martorell el 1948, amb l'obra *El cel no és transparent*.

A Catalunya, va ser pionera en la lluita per la llibertat i la igualtat de la dona.

Va dedicar la seva vida a donar veu a les dones i a transmetre la personalitat femenina a través de les seves obres. La seva figura va ser determinant dins del feminisme català contemporani, malgrat els problemes i els episodis de censura propis de l'època.

La seva carrera literària es va iniciar amb la novel·la *Necessitem morir* (1952) i el 1967, va deixar l'ensenyament per dedicar-se de ple a l'escriptura i participar més activament en el món cultural i social. D'aquí la seva vessant activista i algunes obres com *La dona a Catalunya: consciència i situació* (1966), *El feminisme ibèric* (1970), *El feminisme a Catalunya* (1973), *Dona i societat a la Catalunya actual* (1976), i *Feliçment, jo sóc una dona* (1969).

Va viure en una època de lluites a favor dels drets de les persones, de la llibertat individual i de la igualtat. Referent indiscutible per a les joves dels anys 70 i la defensa del feminisme a Catalunya, va participar en conferències, en debats i a les Jornades Catalanes de la Dona, el maig de 1976, al Paraninf de la Universitat de Barcelona, que va significar la presentació del feminisme en societat.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Maria Aurèlia Capmany denuncia la situació de desigualtat que pateix la dona als anys 70 del segle XX. Sabeu alguna situació de desigualtat que pateixin les dones avui dia? Creieu que ja estava present en la dècada de 1970?

Capmany parla de temes que en aquell moment no eren al pensament de la societat de finals de la dècada de 1970. Ella fa referència a desigualtats i discriminacions com, per exemple, la censura que patien les dones que escrivien llibres. Lluitava per aconseguir la llibertat i la igualtat de la dona en tots els àmbits. Denunciava la visió masclista de la dona objecte, la limitació de la sexualitat de les dones, i reivindicava l'homosexualitat femenina i la seva visualització, fins i tot en la literatura, on el gros d'obres sobre l'homosexualitat masculina és molt més gran. Lamentava la invisibilització de les tasques de cura i la consideració de la dona com a "intrusa" en la comunitat dirigida pels homes, que té com a primera conseqüència greu "l'acceptació de les desiguals condicions de retribució sense la més mínima protesta", és a dir, el problema de l'escletxa salarial de què ens fem ressò en ple 2019. Tots aquest temes dels quals parlava Maria Aurèlia Capmany a final dels

anys 70 encara no s'han superat en ple 2019 i són, per tant, algunes de les situacions de desigualtat que patim les dones avui dia, i que ja eren vigents en la dècada de 1970.

b) Montserrat Roig deia a Maria Aurèlia Capmany: "Ets la primera senyora que vaig conèixer que tenia una opinió pròpia i que, a més a més, la imposava". Per què creus que era tan important per a Montserrat Roig tenir una referent com Maria Aurèlia Capmany? Creus que les dones tenen les mateixes oportunitats de fer sentir la seva veu?

Maria Aurèlia Capmany va fer veure a moltes dones de la generació dels anys setanta que podien canviar les coses. Va parlar de la discriminació i de la desigualtat que patien les dones. Va lluitar per trencar els estereotips i els rols de gènere, en què l'home tenia més veu i el paper de la dona es limitava a tenir cura de la llar.

És per això, que es va convertir en la referent social feminista més important.

A la societat en general, les veus dels homes són molt més escoltades que les veus de les dones que, encara avui dia, estan invisibilitzades i poc valorades.

MONTSERRAT ROIG

Montserrat Roig i Fransitorra va néixer el 13 de juny de 1946 i va morir el 10 de novembre de 1991, a Barcelona. Llicenciada en Filosofia i Lletres, va escriure novel·les, contes, articles periodístics, va fer reportatges i va dirigir diversos programes de televisió com a entrevistadora d'escriptors de generacions precedents.

L'any 1970, va guanyar el premi Víctor Català, amb el recull de narracions "Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen" i el 1976 va guanyar el premi Sant Jordi amb la seva segona novel·la *El temps de les cireres*. Al llarg de la seva vida, la seva obra, que va obtenir diversos premis, es vincula progressivament a la lluita per la condició de la dona.

En la seva tasca com a periodista, també

manifestava la seva voluntat de construir un periodisme culte i defensava la lluita feminista amb obres com "L'hora violeta" (1980), "El feminisme" (1984) i "Digues que m'estimes encara que sigui mentida" (1991), amb la voluntat de recuperar la memòria històrica del país.

Quan la Montserrat va començar a escriure, no es va plantejar la seva condició de dona i va dir textualment: "Van ser els altres els qui, a poc a poc, em van anar recordant que jo era una dona". Explica que no va conèixer el masclisme fins que va arribar a la universitat: "A casa, la meua mare tenia opinió pròpia i personalitat, igual que la meua àvia, i el meu pare mai, mai no va fer cap judici de valor contra les dones". Però en entrar a la universitat, va descobrir el masclisme entre els companys. La Montserrat es queixava de l'opressió contra les dones que exercien els homes, tinguessin la ideologia que tinguessin. Així és que va decidir defensar el feminisme com a nova concepció del món. Un món en pau on sigui possible que homes i dones convisquin sense marginació, ni opressió.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Com devia ser la vida a la universitat? Per què creus que deia que hi havia molt masclisme?

Ella explica com «van ser els altres els qui, a poc a poc, em van anar recordant que jo era una dona». És un exemple clar de presa de consciència de les implicacions que suposa ser dona, a partir de les discriminacions que anava patint, com l'exemple que posa de la universitat. Allà va trobar un entorn diferent del que havia tingut a casa: una mare i una àvia amb opinió pròpia i personalitat, i un pare que mai no havia fet cap judici de valor contra les dones. A la universitat, segurament, va rebre missatges de desprestigi i desacreditació per part dels seus companys, ja que no era habitual que les dones anessin a la universitat, en tant que era un ambient considerat propi dels homes, i segurament també se li devien qüestionar les seves opinions i capacitat per manifestar-les.

b) Segons Montserrat Roig, què vol dir el feminisme?

Per a ella el feminisme és una nova concepció del món, vist a través del prisma de les dones. «Un món en pau on visquin, sense marginació ni opressió, homes i dones...», va escriure. Val la pena recordar que la història del feminisme ve marcada pels moviments de base de les dones que han hagut de lluitar pel reconeixement dels seus drets com a persones i ciutadanes del món. Aquesta ha estat una lluita col·lectiva en debat i transformació constant, i és així com ha anat creixent i incorporant matisos, segons els objectius i estratègies adoptades per la diversitat d'experiències que han estat sotmeses al patriarcat i al masclisme. D'aquesta manera, no es pot parlar d'un feminisme, sinó que s'ha de parlar de feminismes en plural, atenent a les necessitats i les ideologies de cada corrent feminista.

FREDERICA MONTSENY

Frederica Montseny i Mañé va néixer el 12 de febrer de 1905 a Madrid i va morir el 14 de gener de 1994 a Tolosa. Va ser política, escriptora i la primera dona ministra d'Espanya.

L'educació de Frederica Montseny va ser impartida per la seva mare, amb un mètode basat en grans dosis de lectura combinades amb molt de temps a l'aire lliure, exercici i feines domèstiques i a la granja.

De molt jove va començar a escriure sobre temes literaris, filosòfics i feministes.

Durant la dictadura de Miguel Primo de

Rivera va escriure tres novel·les centrades en l'emancipació femenina, *La victoria*, *El hijo de Clara* i *La indomable*. Aquestes obres van suscitar una gran controvèrsia en la societat conservadora espanyola dels anys 20, perquè tractaven de manera directa el tema de l'alliberament de la dona, el rebuig de la institució del matrimoni i el dret de les dones a prendre la iniciativa a l'hora d'escollir company sentimental i el futur pare dels seus fills. Va escriure més de trenta títols de ficció, que tot i narrar fets imaginaris, servien com a vehicle de comunicació de les idees anarquistes i d'alliberament femení cap a les dones treballadores, per persuadir-les de la necessitat de crear "les dones del futur". Frederica Montseny va causar sensació des dels primers mítings. Per al públic veure una dona en aquest rol tradicionalment masculí era tota una novetat.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) A què es refereix Frederica Montseny quan parla del dret de les dones a "prendre la iniciativa a l'hora d'escollir company sentimental i el futur pare dels seus fills"?

Es refereix a la capacitat de tenir iniciativa no sols en les relacions sexuals sinó en les relacions amoroses. Té a veure amb la reivindicació feminista de situar les dones com a subjecte de les seves vides, amb total dret a decidir sobre la seva vida i amb qui es volen casar i tenir fills.

Encara avui dia està present la idea que són els nois els qui han de demanar de sortir a les noies. Als anys 70 no sols passava això, sinó que sovintejaven els matrimonis de conveniència, és a dir, acordats pels pares de la futura parella, i a desig, sovint, del futur marit, ignorant completament la voluntat de les dones. Com a data, va bé recordar que el divorci no va ser legalitzat fins el 1932, posteriorment negat durant la dictadura franquista, i posteriorment legalitzat de nou l'any 1978. I que el matrimoni entre persones homosexuals no va ser legalitzat fins l'any 2005.

b) Per què creieu que “Per al públic veure una dona en aquest rol tradicionalment masculí era tota una novetat”? Creieu que a les dones se les escolta de la mateixa manera que als homes? Per què?

No era habitual que les dones ocupessin l'espai públic liderant revolucions i moviments polítics, i és per això que per al públic, veure una dona en aquest rol tradicionalment masculí era tota una novetat.

Com hem dit abans, la veu de les dones no s'escolta igual que la dels homes, no té el mateix reconeixement social. Això passa en tots els àmbits, entre els quals trobem el de la política, on s'ubicava Frederica Montseny.

1.3 Mireu el vídeo: [Tres veïnes de Sarrià en la història del feminisme català](#). Ens mostra la vida de tres dones veïnes de Barcelona que van reivindicar la igualtat entre homes i dones. Què van aportar al feminisme?

Van contribuir a la lluita pels drets de les dones i a la història del feminisme.

Carme Karr, Dolors Monserdà i Dorotea de Chopitea van viure en èpoques diferents, però totes tres van treballar per millorar les condicions de vida de les dones.

Dorotea de Chopitea va treballar sobretot per millorar les condicions d'educació de les nenes i dones.

Dolors Monserdà va ser la primera a escriure novel·la a Catalunya, quan a les dones quasi sols se les deixava escriure poesia. Ella va defensar l'autonomia de les dones i el seu dret a decidir sobre les seves vides. Monserdà serà recordada per la defensa que va fer dels drets de la dona treballadora.

Carme Karr va crear i dirigir la revista *Feminal*. Era un suplement mensual per a les dones que es va publicar dins el setmanari *Il·lustració Catalana* entre el 1907 i el 1917. En aquesta publicació Karr visibilitzava la feina professional de les dones en diversos sectors, com el tèxtil, la medicina, l'arquitectura o la pintura. D'aquesta manera trencava un tòpic molt habitual, el que deia que les dones no treballaven fora de casa.

Activitat 2

Repensem el gènere

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Reflexionar sobre el fet que el gènere és quelcom que es construeix des que naixem.
- Aproximar-nos als models hegemònics de masculinitat i feminitat i a la socialització de gènere.
- Compartir les seves impressions.

Descripció i desenvolupament

En aquesta activitat es proposa visualitzar dos vídeos i respondre les preguntes. L'objectiu és reflexionar sobre com es fa la socialització de gènere i com afecta homes i dones, tot i que els homes surten guanyant en molts aspectes.

Rol com a docent

- Afavorir un clima d'escolta i respecte.
- Facilitar les intervencions de tothom qui vulgui participar.

Activitat 2

Repensem el gènere

20 minuts

2.1 Mireu el vídeo [Dibuixant el gènere](#) (4') capítol 1.

Tot seguit, responeu per grups les preguntes següents:

- Com es determina si la criatura de dins la panxa és un nen o una nena?

Fixant-se en l'òrgan que té entre les cames. Si té una cueta es conclou que és un nen, i si no, es conclou que és una nena. És a dir, en base a la diferenciació sexual binària (que defineix les persones en mascles i femelles a partir de característiques físiques) es determina el gènere (la identificació com a homes o dones).

- Quan plora la criatura, què se li diu quan es pensa que és un nen, i què es diu quan es pensa que és una nena?

Nena: està histèrica, és molt dependent, pobreta té por.

Nen: jo crec que està enfadat, està enrabiad, plora com un campió, quina potència.

Amb missatges com aquests es reforcen les suposades diferències innates i els estereotips de gènere.

- Per què creieu que passa això?

Perquè impera el sistema sexe-gènere, un sistema de creences i organització social que divideix la societat entre mascles i femelles, i que atribueix uns rols i unes expectatives diferenciades segons el sexe amb què naixem i fa impensable poder escapar-se d'aquesta dualitat. És un sistema normatiu que ens pauta com hem de ser, sentir i actuar les persones i pressuposa una correspondència directa i unívoca entre el sexe atribuït (mascle/femella), la identitat de gènere (home/dona), el rol de gènere (masculí/femení) i el desig sexual (heterosexual).

Durant segles, les diferències biològiques entre els sexes han estat la base que ha legitimat i naturalitzat les desigualtats entre dones i homes. Així doncs, el gènere ha estat, i segueix sent, un concepte clau per comprendre com moltes de les actituds, capacitats i expectatives atribuïdes a les persones a partir del seu sexe. No formen part de la seva biologia, sinó que han estat construïdes socialment a través de la cultura. Per tal de visibilitzar com el sexe i el gènere intervenen en la construcció de la nostra identitat i en la forma de relacionar-nos, parlem del sistema sexe-gènere.

Una de les primeres preguntes que sorgeixen quan una dona està embarassada és si la criatura és un nen o una nena. I és que se'ns fa molt difícil imaginar un món sense aquesta distinció. Així doncs, de la mateixa manera que durant el procés de socialització aprenem a ser éssers socials, també aprenem a ser éssers sexuats i aquest és un aprenentatge clau en la construcció de la nostra identitat, és el que anomenem socialització de gènere.

2.2 A continuació, mireu el vídeo [Dibuixant el gènere](#) (4') capítol 3. Tot seguit, anoteu a la graella les idees o les paraules clau que surtin al vídeo i que estiguin relacionades amb cadascun del gèneres.

MODEL MASCULÍ

- Racional i alt control de les emocions
- Actiu per naturalesa
- Va a la seva (independència)
- Líder del ramat (lideratge i autoritat)
- Repressió de les emocions
- Seguretat i agressivitat

MODEL FEMENÍ

- Emocional
- Cuidadora de cries (cuidadora)
- Mediadora de conflictes
- Volàtil emocionalment
- No agressiva (necessita protecció del mascle)
- S'adapta als desigs dels altres
- Pendent de les necessitats de les altres persones

2.3 Per acabar, feu un petit debat a partir de les preguntes:

- Vosaltres, com a nenes i nens, us hi reconeixeu? Creieu que sou com es descriu en aquest quadre?

Pregunta de resposta oberta.

L'objectiu és posar el focus en el fet que cada persona és única i irrepetible, evidenciar com els models hegemònics de gènere ens influeixen i limiten les vides, i com cadascú pot coincidir en alguns aspectes del model però en molts d'altres no. Hi ha moltes pressions externes i, alhora, múltiples formes de resistència, les quals anem generant dia a dia, a vegades sense adonar-nos-en.

- Quin és el problema amb tot això? Qui hi perd?

En un marc sexista, les capacitats que totes les persones podríem desenvolupar són dividides entre els universos femení i masculí. Aquesta divisió fa que tant homes com dones hi surtin perdent, ja que no poden desenvolupar-se lliurement. El problema també és que hi ha desigualtat: allò masculí està més ben valorat socialment. Per exemple, els càrrecs de responsabilitats laborals més importants estan majoritàriament ocupats per homes, que a sobre cobren més. Les feines de cura de la casa recauen majoritàriament en les dones.

Activitat 3

Mirem al nostre voltant: com és la publicitat?

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Afavorir la mirada crítica amb perspectiva de gènere vers la publicitat masculista.
- Aproximar-se al concepte d'estereotips de gènere.
- Afavorir la mirada crítica vers el sexisme en les joguines.

Descripció i desenvolupament

Ensenyem a l'alumnat els anuncis per analitzar la publicitat. Després plantegem les preguntes per reflexionar sobre com s'utilitza el cos de les dones com a reclam publicitari. A la segona part, a partir d'un vídeo que recull diversos anuncis de joguines, els alumnes ompliran una graella analitzant aspectes dels anuncis com ara els colors predominants, la música, les veus en off i els personatges. L'objectiu és copsar les diferències que trobin entre els anuncis dirigits a nenes i els anuncis dirigits a nens.

Rol com a docent

- Procurar un diàleg fluid i respectuós.
- Indicar amb claredat les instruccions.
- Incitar a la reflexió i el pensament crític.

Activitat 3

Mirem al nostre voltant: com és la publicitat?

20 minuts

3.1 Mireu aquestes imatges d'anuncis.

3.2 Per grups, responeu les preguntes següents:

- Quin producte s'anuncia?

Media Markt (empresa d'electrodomèstics), Ryanair (aerolínia), Perlan (suavitant) i Bruno Banani (colònia).

- A qui penseu que va adreçat? Per què?

Media Markt (a homes), Ryanair (a homes), Perlan (a dones) i Bruno Banani (a homes). En les campanyes que van adreçades a homes heterossexuals, es presenten cossos de dones com a reclam. En el cas de Perlan deduïm que va adreçat a dones, ja que no són cossos sexualitzats, sinó que es mostren diferents tipus de dones, que serien les que comprarien el producte per a la seva roba. És com si preguntés: «I tu, quin tipus de dona ets? Escull el tipus de suavitzant en funció de quin tipus de dona siguis o amb el que t'identifiquis.»

- Hi apareixen dones? Com són? Com van vestides?

Sí, hi apareixen dones. En els anuncis adreçats a homes, són dones amb poca roba o roba cenyida que posa el focus en els seus cossos, en concret, en els seus pits en dos dels anuncis, i en el cos sencer en biquini en un d'ells.

- Quin missatge creieu que transmeten?

«Fent servir aquests productes, tindràs les dones a la teva disposició.» És un clar exemple de cosificació de les dones, ja que no són el subjecte de l'anunci, sinó merament un objecte que l'acompanya. En el cas de l'anunci de Perlan és diferent perquè les dones apareixen vestides i no tan sexualitzades.

- Creieu que tenen alguna relació amb el producte que anuncien?

No, cap.

Els **estereotips de gènere** són idees preconcebudes que determinen les actituds, els comportaments i les característiques personals que normalment s'associen a homes o a dones.

3.3 Llegiu la definició d'estereotips de gènere i feu un debat al voltant d'aquestes preguntes:

- Creieu que els anuncis que hem trobat reproduïxen estereotips de gènere? Quins?

Sí, és l'estereotip de la dona que sexualment està al servei de l'home, la dona com un objecte sexual, un repte a aconseguir.

- Com us sentiu quan veieu aquestes imatges? Us agrada? Alguna cosa us molesta?

Pregunta de resposta oberta.

Cal destacar, però, que ens mostra un únic tipus de dona sexualitzada al servei de les altres persones. Cada dona pot anar vestida com vulgui, però per ella mateixa, i no com és en aquest cas, que se la presenta com un objecte, una recompensa que s'obté pel fet de comprar o gaudir d'un producte determinat.

- Quines conseqüències creieu que té en nosaltres veure aquestes imatges constantment?

Ens mostren un únic model de dona possible, com un objecte. A la segona part fem una reflexió sobre els estereotips vinculada amb les imatges. Aquestes imatges tenen molt de pes, ja que el fet de veure sovint cossos "modèlics" ens amaga una part molt important de la realitat, la diversitat de cossos i persones que hi ha. La pressió estètica és molt potent i en els pitjors casos, pot derivar en trastorns alimentaris, però també en pressions constants per haver de respondre al model normatiu de cos.

3.4 Mireu aquest vídeo: [anuncis de joguines](#). Sabeu identificar si els anuncis que veiem estan adreçats a nenes, a nens o a tothom? Com ho sabem?

- Feu quatre grups. Cada equip es fixarà en diferents elements dels anuncis (colors, missatges de la veu en *off*, protagonistes i música). Ompliu cadascun una de les graelles.

Aquí ens apropem al món de les joguines, on la publicitat sexista també ens recorda a qui estan adreçades. Òbviament, les joguines no tenen sexe, però hem de reconèixer que el sexisme a les joguines existeix, i sovint, sense adonar-nos-en, el potenciem amb el llenguatge que fem. Quan, per exemple, diem que un nen es vesteix "de nena" perquè porta vestit, o que fa "jocs de nenes" o altres expressions semblants.

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
COLORS	Rosa i lila Colors càlids i pastels Brillants i purpurines	Blau, negre, vermell, verd... Colors forts i foscos

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
VEU EN OFF	<p>Veus de nenes o de dones</p> <p>Veus dolces</p> <p>Molt d'ús de diminutius</p> <p>"Descubre que todo es posible"</p> <p>"La aventura de hoy es hacer que todo brille"</p> <p>"Soy la mejor"</p> <p>"Qué guapa está"</p> <p>"Qué divina la cocina"</p> <p>"Qué divina, eres la mejor peluquera"</p> <p>"Que ordenada la cocina"</p>	<p>Veus d'home</p> <p>Veus fortes i a vegades trencada</p> <p>Parlar àgil</p> <p>"Hemos conseguido el tesoro"</p> <p>"Hemos conquistado el castillo"</p> <p>"Lanza tu coche a toda velocidad"</p> <p>"Eh colega, ¿estás preparado?"</p> <p>"La carga que tú quieras levantarás"</p> <p>"Buena captura, marinero"</p> <p>"Es el momento de la lucha Pokémon"</p> <p>"Listo para la batalla"</p>

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
PERSONATGES	<p>Cantar, cuinar, comprar, maquillar-se, posar-se vestits, pentinar-se, tenyir-se, cuidar la casa, fer de veterinària [fent un bressol per als ous de tortuga]</p>	<p>Salvar un castell, trobar un tresor, muntar un aeroport, portar una grua, lluitar, competir amb un cotxe contra un drac...</p>

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
MÚSICA	<p>Música de festa</p> <p>Música de màgia o fantasia</p> <p>Música suau</p> <p>Cançons amb lletres que donen missatges</p>	<p>Música més forta, estrident, amb rap.</p> <p>El missatge en general és parlat i no es transmet amb la lletra de la cançó.</p>

Per acabar, poseu en comú els aspectes que heu analitzat dels anuncis.

Idees clau

El feminisme és un moviment social que denuncia la desigualtat entre homes i dones i promou l'equiparació de drets.

Conèixer i reconèixer les dones referents contribueix a reivindicar els drets de les dones i la seva contribució al desenvolupament humà.

Des que naixem rebem missatges per diferents canals (família, anuncis, cançons, amigues i amics...) sobre com se suposa que ens hem de comportar pel fet de ser nenes o nens. Aquests missatges són els estereotips de gènere.

Els estereotips de gènere i els prejudicis ens condicionen les possibilitats de ser i de relacionar-nos. Cal que els detectem, a fi que no limitin el nostre lliure desenvolupament.

Cal ser crítics i crítiques davant del sexisme que ens afecta en tots els àmbits: en els tipus de jocs, joguines, maneres de vestir, formes de relacionar-nos...

